

WELISWAAR NIET INGEWIJD, TOCH BETROKKEN. KUNSTENAAR/ONDERNEMER/POLITICUS/WETENSCHAPPER/ OUDER: ZE KUNNEN ZINVOLLE VERGELIJKINGEN OF INSPIRERENDE GEZICHTSPUNTEN BIEDEN. KUNSTZONE HAALT ZE ERBIJ.

AUTEUR: ESTHER SCHAAREMAN / FOTO: JAN-KEES STEENMAN

BUITENBLIK

ZEF HEMEL

'Mijn methode is wandelen.' Zef Hemel maakt sinds zijn aanstelling als hoogleraar Planologie aan de universiteit van Groningen lange wandelingen door de landelijke gebieden van Noord-Nederland met bewoners van die gebieden, zoals wetenschappers, boeren, kunstenaars, bestuurders. Hij houdt zich bezig met de vraag hoe we willen dat de landelijke gebieden eruit gaan zien. Hoewel het in Nederland ingewikkeld is om onderscheid te maken tussen stedelijke en landelijke gebieden, heersen er op het platteland toch andere mechanismen en krachten dan in stedelijke gebieden. Als planoloog probeert hij het krachtenveld van instanties, autoriteiten, initiatieven, geldstromen en belangen bloot te leggen. Maar die dynamiek is te complex, we hebben er geen greep op, constateert Hemel. 'De grote vraagstukken van deze tijd manifesteren zich op het platteland: het stikstofprobleem, de afnemende biodiversiteit, wateroverlast, extreme droogte, grondwaterverontreiniging.' Een planoloog denkt tenminste dertig jaar vooruit. Als hij de lijn doortrekt van de ontwikkelingen die hij aantreft tijdens zijn wandelingen, ziet het er niet goed uit.

'Wat ik aantref is verre van romantisch, ik heb voortdurend het gevoel dat ik over een industrieterrein loop.' Er is lange tijd te veel aandacht en geld gegaan naar de stedelijke gebieden. Je kan, aldus Hemel, inmiddels spreken van een opstand van de landelijke gebieden tegen de Randstand. Mensen in de landelijke gebieden vragen terecht om een eerlijkere verdeling van

aandacht en geld. Nog belangrijker dan het geld beter verdelen, vindt hij de agenda. Waar moeten we het over hebben?

'We hebben kunst en kunstenaars nodig om te verbeelden wat er écht aan de hand is in die landelijke gebieden. Kunstenaars hebben tijd en zien zaken, leggen verbanden die anderen ontgaan. Ze stellen vragen, stellen zich open, exploreren – wat anderen in hun haast niet meer doen.'

We zijn in een alarmerende situatie terecht gekomen. Iedereen moet in beweging komen om het platteland op een duurzame manier leefbaar te maken. Hemel: 'Alles is er al. Je moet het alleen leren zien en daar heb je tijd voor nodig. Dan ga je het waarderen en betekenis geven.' Daar ziet Hemel een rol voor de kunsteducatie. Een goed voorbeeld ervan is de Kunstkerk in Warffum. Basisschoolleerlingen uit de regio worden naar de Kunstkerk gehaald en gebracht. Daar leren ze van vaak plaatselijke kunstenaars van verschillende kunstdisciplines over de cultuur en geschiedenis van hun directe omgeving.

'Wandelend door Noord-Nederland probeer ik in mijn langlopende project te vertragen, de omgeving te bevragen. Ik doe dat door te wandelen met wie er op mijn pad komt en zich betrokken voelt bij de bodem waarover hij loopt. Dat kan ook in kunsteducatie; naar buiten gaan, wandelen en zo schoonheid leren zien. Dat gun ik iedereen.'

ZEF HEMEL (1957)

ZEF HEMEL IS PLANOLOOG EN HISTORICUS EN ALS BIJZONDER HOGLERAAR VERBONDEN AAN DE TU IN DELFT EN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN.